

Wymagania na poszczególne oceny szkolne według treści nauczania geografii w klasie III gimnazjum

Treści nauczania dotyczące geografii pozaeuropejskich regionów świata opracowano na podstawie programu nauczania „Ziemia i ludzie” wydawnictwa SOP Oświatowiec Toruń 2009.

Obejmują one następujące działy:

- I. Lądy i oceany II. Azja – kontynent
kontrastów**
- III. Afryka – problemy przyrodnicze i społeczno-gospodarcze**
- IV. Ameryka Północna i Południowa**
- V. Australia**
- VI. Obszary okołobiegunowe. Arktyka i Antarktyka**

Określenie *uczeń prawidłowo stosuje terminy zawarte w Przedmiotowym Systemie Oceniania* odnosi się do terminów niezbędnych do zrealizowania celów lekcji, wprowadzanych na danej lekcji lub na lekcjach poprzednich.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń wykazujący się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania szczegółowe określone w *Podstawie programowej geografii* lub biorący udział w konkursach geograficznych o zasięgu wojewódzkim, okręgowym, ogólnopolskim albo w olimpiadzie przedmiotowej.

Dział programu	Propozycje wymagań szczegółowych na oceny szkolne:			
	dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
I. Lądy i oceany	▪ stosuje terminy geograficzne: wysokość względna, wysokość bezwzględna, niziny, wyżyny, góry, morza, zatoki, cieśniny ▪ wskazuje na mapie kontynenty i oceany ▪ wykazuje potrzebę znajomości ukształtowania powierzchni lądów i dna oceanów ▪ oblicza wysokość względną ▪ przedstawia możliwości wykorzystania oceanów w życiu człowieka	▪ stosuje terminy geograficzne: falowanie, prądy morskie, szelf ▪ wskazuje na mapie formy ukształtowania lądów ▪ odczytuje z mapy nazwy i przebieg prądów morskich ▪ wyjaśnia przyczyny zróżnicowanego zasolenia i temperatury wód morskich i oceanicznych	▪ stosuje terminy geograficzne: izobata, stok kontynentalny ▪ wskazuje na mapie granice kontynentów i oceanów ▪ wskazuje na mapie formy ukształtowania dna morskiego ▪ porównuje ukształtowanie powierzchni kontynentów i dna oceanów	▪ stosuje terminy geograficzne: basen oceaniczny, rów oceaniczny, pływy morskie ▪ przedstawia kryteria wyróżniania wielkich form ukształtowania powierzchni lądów i dna oceanów ▪ wyjaśnia związek między rozmieszczeniem lądów a układem prądów morskich ▪ wykazuje związek pomiędzy ruchem płyt litosfery a rozmieszczeniem form ukształtowania lądów i dna oceanów
II. Azja - kontynent kontrastów	▪ stosuje terminy geograficzne: monsun letni i zimowy, miasto, przyrost naturalny, hinduizm, hindus, islam, muzułmanin, judaizm, obszar sejsmiczny, tajga, tundra, ▪ lokalizuje na mapie wybrane regiony geograficzne Azji ▪ odczytuje informacje z	▪ stosuje terminy geograficzne: ruchy górotwórcze, slumsy, aglomeracja monocentryczna i policentryczna, cywilizacja megalopolis, FAO, eksplozja demograficzna, urbanizacja, okręg przemysłowy, produkt krajowy brutto, konflikt religijny	▪ stosuje terminy geograficzne: obszar bezodpływowy, biegun zimna, gospodarka rolna, zbiór, plon, „Zielona Rewolucja”, saldo bilansu handlowego, Indus, zespół miejski, technopolia, przemysł wysokich technologii (h-t), OPEC, konflikt narodowościowy	• stosuje terminy geograficzne: płaskowyż, jedwabny szlak, pola tarasowe, tempo gospodarki, przemysł petrochemiczny, wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego HDI, naród, grupa etniczna,

	map klimatycznych Azji ▪ ocenia wpływ klimatu na życie ludności Azji ▪ odczytuje z mapy wysokość bezwzględną i oblicza wysokość względną ▪ wskazuje na mapie rozmieszczenie najstarszych azjatyckich cywilizacji ▪ wymienia wybrane osiągnięcia najstarszych azjatyckich cywilizacji ▪ docenia osiągnięcia najstarszych azjatyckich cywilizacji ▪ wskazuje na mapie obszary uprawy ryżu w Azji Południowo- Wschodniej ▪ wykazuje różnorodne zastosowanie ryżu w życiu człowieka ▪ wskazuje na mapie regiony rolnicze Chin ▪ wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Chinach ▪ wymienia produkty chińskie wykorzystywane w życiu codziennym Polaka	▪ lokalizuje na mapie kontynentu wybrane obiekty np.: rzeki, jeziora, szczyty ▪ wyjaśnia związek między rozkładem ciśnień w Azji latem i zimą a powstawaniem i kierunkiem wiatrów monsunowych ▪ wykazuje wpływ warunków środowiskowych w Azji na warunki życia człowieka ▪ odczytuje z map informacje dotyczące klimatu i gleb dla obszarów najstarszych cywilizacji Azji ▪ przedstawia znaczenie rzek w rozwoju osadnictwa i kształtowaniu cywilizacji ▪ wykazuje zależność pomiędzy występowaniem monsunów a uprawą ryżu ▪ przedstawia przykłady wykorzystania stromych stoków w gospodarce rolnej ▪ wyjaśnia zależności w Azji pomiędzy elementa-	▪ wykazuje zróżnicowanie regionów Azji pod względem możliwości rozwoju osadnictwa i rolnictwa ▪ odczytuje informacje z map roślinności i gleb kontynentu Azji ▪ odczytuje z mapy współrzędne geograficzne krańcowych miejsc kontynentu ▪ wyjaśnia wpływ środowiska przyrodniczego na rozmieszczenie najstarszych cywilizacji w Azji ▪ uzasadnia potrzebę regulacji rzek w przeszłości oraz współcześnie ▪ odczytuje z mapy informacje klimatyczne i geologiczne sprzyjające uprawie ryżu ▪ ocenia rolę ryżu w życiu człowieka ▪ wskazuje na mapie rozmieszczenie surowców mineralnych w Chinach ▪ wyjaśnia przyczyny i przedstawia skutki polityki demograficznej Chin	▪ wykazuje zależność pomiędzy położeniem geograficznym a strefami klimatycznymi w Azji ▪ wyjaśnia przyczyny kontrastów klimatycznych w Azji ▪ wyjaśnia przyczyny występowania obszarów bezodpływowych na kontynencie ▪ wyjaśnia przyczyny występowania słonych jezior na kontynencie ▪ podaje przykłady działań zabezpieczających człowieka przed skutkami zagrożeń przyrodniczych występujących w Azji np. powodziami w strefie monsunowej ▪ wykazuje wpływ osiągnięć najstarszych azjatyckich cywilizacji na życie współczesnych społeczeństw ▪ oblicza wysokość plonów ▪ docenia wpływ uprawy ryżu dla kształtowania kultury w Azji Południowo- Wschodniej
--	---	---	--	--

Dział programu	Propozycje wymagań szczegółowych na oceny szkolne:			
	dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
II. Azja - kontynent kontrastów - ciąg dalszy	- wyказuje związek pomiędzy hinduizmem a życiem społeczeństwa np.: kastowość, reinkarnacja, „święte krowy” - przedstawia wpływ religii na życie mieszkańców Indii - dostrzega wkład Indii w rozwój kultury masowej np.: Bollywood - odczytuje z mapy nazwy ośrodków i okręgów przemysłowych Japonii - przedstawia wpływ czynników społeczno-kulturowych na rozwój gospodarki Japonii - wymienia nazwy znanych firm Japonii i uzasadnia ich popularność na świecie - wyказuje wpływ pracowitości i zaangażowania Japończyków na rozwój gospodarczy swojego kraju	- tamę środowiska przyrodniczego a obszarami uprawy ryżu - odczytuje nazwy i wskazuje na mapie regiony geograficzne Chin - odczytuje z danych statystycznych pozycję Chin w gospodarce światowej - przedstawia znaczenie gospodarki Chin na świecie - wskazuje na mapie i odczytuje nazwy obiektów środowiska geograficznego Indii np.: regionów geograficznych, rzek, miast - wyясnia na przykładzie struktury wieku ludności Indii znaczenie terminu: młode społeczeństwo - charakteryzuje na podstawie mapy położenie geograficzne i środowi-	- wyясnia przyczyny dynamicznego rozwoju gospodarczego Chin - oblicza saldo obrotów handlu zagranicznego - wymienia wybrane obiekty turystyczne Chin - prezentuje i docenia piękno obiektów turystycznych Chin - odczytuje dane statystyczne dotyczące ludności i gospodarki Indii - wyказuje znaczenie klimatu i rzek w życiu mieszkańców Indii - wyясnia przyczyny istnienia kontrastów społecznych i gospodarczych w Indiach - odczytuje i interpretuje dane statystyczne dotyczące gospodarki Japonii - wyясnia przyczyny rozwoju nowoczesnej gospodarki w Japonii - wskazuje na mapie Bli-	- wyясnia przyczyny niewielkich możliwości zastosowania maszyn rolniczych w uprawie ryżu - wyясnia zależności pomiędzy środowiskiem przyrodniczym Chin a regionalnym zróżnicowaniem gospodarki - wyказuje, że środowisko przyrodnicze Chin jest wielkim potencjałem gospodarczym kraju - wyказuje wpływ polityki na kształtowanie stosunków społeczno-rodzinnych w Chinach - wyясnia przyczyny współczesnych przemian zachodzących w gospodarce Indii - wyказuje na przykładzie „Zielonej Rewolucji” znaczenie międzynarodowej współpracy w rozwiązywaniu problemu głodu i niedożywienia

	▪ docenia osiągnięcia technologiczne Japończyków ▪ odczytuje z mapy dane dotyczące klimatu w regionach geograficznych Bliskiego Wschodu ▪ ocenia znaczenie ropy naftowej w gospodarce współczesnego świata ▪ wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie ▪ wymienia oczekiwania wobec turystów w miejscach kultu różnych religii na Bliskim Wschodzie ▪ uzasadnia zagrożenia występujące w obszarach konfliktów zbrojnych ▪ wyjaśnia potrzebę kształtowania postaw tolerancji wobec wyznawców różnych religii ▪ wskazuje na mapie Azji przykłady bogatych i ubogich krajów ▪ wyjaśnia znaczenie państw Azji w światowej gospodarce ropą naftową	ska przyrodnicze Japonii ▪ wymienia czynniki decydujące o rozwoju japońskich technopolii ▪ oblicza gęstość zaludnienia ▪ wskazuje na mapie kraje Bliskiego Wschodu ▪ odczytuje dane dotyczące wydobycia i eksportu ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu ▪ przedstawia wpływ wydobycia ropy naftowej na rozwój motoryzacji ▪ gromadzi na podstawie różnych źródeł informacji wiadomości o religiach Bliskiego Wschodu ▪ wymienia główne zasady religii oraz najważniejsze obiekty religijno-kulturowe występujące w regionie Bliskiego Wschodu ▪ odczytuje wartości statystyczne dotyczące gospodarki krajów Azji np. PKB, wielkość wydobycia ropy naftowej, plony zbóż	skiego Wschodu obszary zalegania i wydobycia ropy naftowej ▪ wyjaśnia rolę ropy naftowej w rozwoju gospodarczym regionu ▪ wymienia główne kierunki rozwoju gospodarki krajów Bliskiego Wschodu ▪ wymienia powszechnie stosowane produkty przemysłu petrochemicznego ▪ wykazuje związek pomiędzy wielkością wydobycia ropy naftowej na Bliskim Wschodzie a ceną benzyny ▪ wskazuje na mapie obiekty kultu religii występujących w regionie ▪ wyjaśnia przyczyny zróżnicowania narodowościowego Bliskiego Wschodu ▪ wyjaśnia przyczyny konfliktów występujących na Bliskim Wschodzie ▪ wyszukuje w prasie i w Internecie informacje dotyczące ludności i gospodarki krajów Azji	nia ludności w Indiach ▪ uzasadnia konieczność współpracy międzynarodowej w rozwiązywaniu problemów społeczno-gospodarczych państw słabo rozwiniętych gospodarczo ▪ przedstawia rozwiązania technologiczne służące zapobieganiu skutkom trzęsień ziemi w Japonii ▪ dostrzega wpływ rozwoju nauki na pozycję gospodarczą państwa ▪ porównuje środowisko przyrodnicze państw Bliskiego Wschodu ▪ wyjaśnia cele i zadania OPEC oraz wpływ organizacji na gospodarkę współczesnego świata ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy konfliktem religijnym a konfliktem narodowościowym ▪ uzasadnia potrzebę współpracy międzynarodowej w rozwiązywaniu konfliktów w regionie
--	---	---	---	---

Dział programu	Propozycje wymagań szczegółowych na oceny szkolne:			
	dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
II. Azja - kontynent kontrastów - ciąg dalszy	▪ dostrzega różnice w rozwoju gospodarki i warunkach życia ludności państw Azji	▪ wymienia wybrane osiągnięcia przemysłu krajów Azji ▪ przedstawia warunki życia ludności w wielkich miastach Azji ▪ wykazuje wpływ szybkiego tempa rozwoju gospodarki Chin i Indii na zmiany w życiu mieszkańców tych państw	▪ omawia wpływ religii na rozwój gospodarki na przykładzie wybranych państw Azji ▪ porównuje warunki życia w miastach azjatyckich np. w Tokio i w Kalkucie ▪ wykazuje rolę rolnictwa i przemysłu państw Azji w gospodarce światowej	▪ podaje przykłady zmian zachodzących w rozwoju gospodarczo-społecznym państw Azji
III. Afryka - problemy przyrodnicze i społeczno-gospodarcze	▪ stosuje terminy geograficzne: deszcz zenitalny, sawanna, rzeki okresowe, Sahel, klimatogram, głód, niedożywienie, malaria, mucha tse-tse ▪ odczytuje i interpretuje klimatogramy wybranych stacji na kontynencie Afryki ▪ wyjaśnia przyczyny występowania rzek i jezior okresowych w Afryce ▪ oblicza na podstawie mapy odległość w terenie ▪ wskazuje strefę Sahelu	▪ stosuje terminy geograficzne: niż i wyż baryczny, Sudan, śpiączka afrykańska, AIDS, rasa negroidalna, maniok, jam, proso, surowiec mineralny ▪ odczytuje z mapy współrzędne geograficzne krajów kontynentu ▪ odczytuje informacje dotyczące klimatu, gleb i roślinności z map Afryki ▪ wymienia przykłady zwierząt żyjących w różnych strefach klimatycznych Afryki	▪ stosuje terminy geograficzne: rzeki epizodyczne, wadi (uedy), racjonalna gospodarka wodna, wskaźnik urbanizacji, emigracja wymuszona, użytki rolne ▪ wykazuje zależności pomiędzy położeniem geograficznym a strefowością klimatyczną w Afryce ▪ wykazuje związek pomiędzy strefami klimatycznymi a rozmieszczeniem świata organicznego na kontynencie	▪ stosuje terminy geograficzne: symetryczność klimatyczno-roślinna, proces pustynnienia, Polska Akcja Humanitarna, dzienne normy żywienia, FAO, UNICEF, wirus Ebola ▪ uzasadnia potrzebę kontroli i ograniczania wycinania drzew w lesie równikowym ▪ wykazuje związek pomiędzy zasobami wodnymi a sposobami gospodarowania w regionie

	na mapie ▪ uzasadnia konieczność prowadzenia koczowniczego trybu życia ludności w strefie Sahelu ▪ wykazuje zrozumienie dla trudnych warunków życia ludności w obszarach niedoboru wody ▪ wyjaśnia przyczyny przyrodnicze, gospodarcze i społeczne niedożywienia ludności Afryki ▪ wskazuje na mapie Afryki obszary zagrożenia wybranymi chorobami ▪ odczytuje informacje statystyczne dotyczące długości życia mieszkańców Afryki ▪ uzasadnia potrzebę szczepień i odpowiedniego wyposażenia w leki turysty wyjeżdżającego do wybranych regionów Afryki ▪ ocenia możliwości rozwoju rolnictwa w Afryce ▪ dostrzega trudne warunki rozwoju gospodarki w Afryce	▪ wymienia i wskazuje na mapie kraje leżące w strefie Sahelu ▪ odczytuje z mapy i klimatogramów stacji położonych w strefie Sahelu informacje klimatyczne ▪ propaguje działania Polskiej Akcji Humanitarnej w strefie Sahelu ▪ wskazuje kraje Afryki o zróżnicowanym dziennym spożyciu kalorii i białka ▪ wymienia i uzasadnia znaczenie roślin wżywieniu ludności Afryki ▪ uzasadnia braki w prawidłowej diecie mieszkańca Afryki ▪ wyjaśnia przyczyny i skutki chorób nękających społeczeństwo Afryki ▪ wykazuje zależności pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym a stanem zdrowia ludności w Afryce ▪ wyjaśnia przyczyny szybkiego wzrostu lic-	▪ rozpoznaje zwierzęta pochodzące z Afryki na fotografii lub w ZOO ▪ wskazuje przyczyny pustynnienia strefy Sahelu ▪ uzasadnia potrzebę racjonalnej gospodarki wodą w strefie Sahelu ▪ odczytuje i interpretuje dane statystyczne dotyczące warunków życia w Afryce ▪ wskazuje rolę edukacji w walce z głodem w Afryce ▪ proponuje sposoby złagodzenia problemu niedożywienia ludności Afryki ▪ odczytuje z map klimatycznych Afryki informacje dotyczące regionów występowania malarii i śpiączki afrykańskiej ▪ porównuje przyczyny rozwoju AIDS w Afryce i w innych regionach świata ▪ dostrzega i wykazuje zrozumienie dla problemów zdrowotnych społeczeństwa Afryki	▪ wymienia obszary i uzasadnia występowanie konfliktów o wodę w strefie Sahelu ▪ rozumie ideę organizacji Światowego Dnia Wody ▪ przedstawia rolę FAO w walce z głodem w Afryce ▪ przedstawia zasady prawidłowego odżywiania się człowieka ▪ ocenia działania organizacji pozarządowych na rzecz rozwiązywania problemów głodu w Afryce ▪ wymienia akcje humanitarne wspierające walkę z malarią i AIDS ▪ propaguje zasady zdrowego żywienia ▪ lokalizuje na mapie rozmieszczenie surowców mineralnych w Afryce ▪ wskazuje miejsca występowania atrakcji turystycznych w Afryce ▪ omawia na wybranych przykładach potencjał turystyczny Afryki
--	--	---	---	---

Dział programu	Propozycje wymagań szczegółowych na oceny szkolne:			
	dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
III. Afryka - problemy przyrodnicze i społeczno-gospodarcze - ciąg dalszy	wykazuje zainteresowanie działaniami w rozwiązywaniu problemów nękających mieszkańców kontynentu	by ludności w Afryce przedstawia przyczyny i skutki wywożenia Murzynów jako niewolników do Ameryki	- korzystając z map ocenia środowisko przyrodnicze wybranych regionów Afryki dla potrzeb rozwoju rolnictwa - wymienia ograniczenia związane z rozwojem transportu kolejowego i drogowego w Afryce - przedstawia znaczenie wybranych regionów Afryki dla rozwoju turystyki światowej	- porównuje urbanizację w Afryce z urbanizacją w Europie - określa współczesną i perspektywiczną rolę Afryki w gospodarce światowej
IV. Ameryka Północna i Południowa	- stosuje terminy geograficzne: ruch górotwórczy, obszary sejsmiczne, preria, pampa, las tropikalny (selwa), fawela (slamsy), preria, efekt cieplarniany, globalne ocieplenie Dolina Krzemowa - odczytuje informacje z map klimatycznych, roślinności i gleb Ameryki Północnej i Południowej - wskazuje potrzebę two-	- stosuje terminy geograficzne: emigracja, Ameryka Łacińska, mulat, metys, urbanizacja, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna, megalopolis, okręg przemysłowy, - odczytuje z mapy współrzędne geograficzne krańcowych miejsc kontynentów - wskazuje na mapie wybrane obiekty geogra-	- stosuje terminy geograficzne: naród, kultura angloamerykańska i latinoamerykańska, afro-amerykanin, racjonalna gospodarka leśna, urbanizacja pozorna, przemysł wysokich technologii, technopolie - wymienia główne cechy regionów geograficznych obu Ameryk - wykazuje współzależności pomiędzy elementa-	- stosuje terminy geograficzne: jezioro lagunowe, jezioro wysokogórskie, grupa etniczna, abolicjonizm, zambos, aleja tornad, koncern, korporacja, NAFTA, republiki bananowe - porównuje środowisko przyrodnicze obu Ameryk - docenia piękno krajobrazów obu Ameryk - wskazuje na mapie obszary rozmieszczenia cywilizacji Indian

	zenia obszarów chronionych ▪ wskazuje na mapie regiony geograficzne obu Ameryk ▪ odczytuje daty ważnych wydarzeń w historii Ameryki Północnej i Południowej z linii czasu ▪ wyszukuje informacje w różnych źródłach o kulturze Indian w przeszłości i współcześnie ▪ docenia osiągnięcia kultury rdzennych mieszkańców Ameryki ▪ odczytuje z mapy informacje dotyczące warunków klimatycznych i glebowych obszaru Amazonii ▪ uzasadnia potrzebę ochrony lasów równinowych ▪ omawia zasady poruszania się po obszarach chronionych ▪ odczytuje dane statystyczne dotyczące liczby ludności miast Brazylii ▪ wskazuje na mapie wielkie miasta Brazylii	ficzne (rzeki, jeziora, szczyty) Ameryki Północnej i Południowej ▪ oblicza średnią roczną temperaturę powietrza atmosferycznego i roczną amplitudę temperatury ▪ odczytuje dane dotyczące ludności obu Ameryk z rocznika statystycznego i wykresu ▪ czyta i interpretuje mapę gęstości zaludnienia Ameryki Północnej i Południowej ▪ omawia korzystając z wykresu zmiany liczby ludności Ameryki ▪ przedstawia korzyści i wady wynikające z emigracji ▪ przedstawia zróżnicowanie rasowe i językowe obu Ameryk ▪ reprezentuje postawę tolerancji kulturowej i religijnej ▪ wskazuje zmiany zalesienia Amazonii na podstawie map tematycznych	mi środowiska przyrodniczego obu Ameryk ▪ wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i czynnego wulkanizmu w Kordylierach i w Andach ▪ przedstawia rolę Kanału Panamskiego w transporcie morskim ▪ wyszukuje informacje w prasie o wielokulturowości miast, regionów, państw Ameryki ▪ wykazuje wpływ czynników przyrodniczych, gospodarczych, społecznych i historycznych na rozmieszczenie ludności obu Ameryk ▪ porównuje zróżnicowanie kulturowe Ameryki Północnej i Ameryki Południowej ▪ wymienia piętra roślinne lasu równinowego ▪ omawia skutki przyrodnicze i społeczne gospodarki leśnej w Amazonii ▪ odczytuje elementy urbanistyczne miasta	▪ wymienia osiągnięcia kultury Indian ▪ wskazuje elementy kultury amerykańskiej przenikające do Europy i Polski ▪ wyszukuje informacje na temat składu gatunkowego lasów Amazonii ▪ uzasadnia rolę lasu równinowego w procesie globalnego ocieplenia ▪ ocenia ekologiczną i gospodarczą funkcję lasu ▪ uzasadnia na przykładzie kauczukowca konieczność zastępowania w gospodarce surowców naturalnych sztucznymi ▪ prezentuje ideę zrównoważonego rozwoju gospodarczego na przykładzie Amazonii ▪ wyjaśnia wpływ kolonizacji na rozwój przestrzenny miast Brazylii ▪ oblicza czas podróży samolotem z Polski do Ameryki z uwzględnieniem położenia miejsc startu i lądowania w różnych strefach czasowych
--	---	--	--	--

Dział programu	Propozycje wymagań szczegółowych na oceny szkolne:			
	dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
IV. Ameryka Północna i Południowa - ciąg dalszy	▪ charakteryzuje wybrane miasto Brazylii ▪ przedstawia skutki żywiołowego rozwoju miast Brazylii ▪ wykazuje zrozumienie dla trudnych warunków życia ludności w fawelach ▪ wykazuje konieczność walki z przestępczością w wielkich miastach ▪ oblicza średnią temperaturę powietrza atmosferycznego ▪ omawia znaczenie dostępu do morza i ukształtowania powierzchni kraju w rozwoju gospodarczym państwa ▪ wskazuje na mapie regiony rolnicze USA ▪ odczytuje dane statystyczne dotyczące pozycji USA w gospodarce światowej ▪ omawia rolę i osiągnięcia przemysłu wysokich	▪ wymienia przyczyny intensywnej wycinki drzew w Amazonii ▪ wyjaśnia zagrożenia lokalne i globalne wynikające z faktu wylesiania Amazonii ▪ wykazuje związek pomiędzy warunkami przyrodniczymi a lokalizacją miast Brazylii ▪ wskazuje na mapie regiony geograficzne Stanów Zjednoczonych ▪ wymienia cechy wybranych regionów geograficznych USA ▪ wykazuje współzależność między środowiskiem przyrodniczym a sposobem gospodarowania w wybranych regionach geograficznych USA ▪ wskazuje na mapie obszary koncentracji przemysłu w USA	Ameryki Południowej na podstawie schematu ▪ uzasadnia lokalizację miast Brazylii ▪ charakteryzuje wybrane miasto Brazylii ▪ wyjaśnia przyczyny problemów społecznych występujących w wielkich miastach Brazylii ▪ wskazuje i docenia atrakcje kulturowe miast Brazylii ▪ interpretuje mapy tematyczne dotyczące klimatu i gleb pod kątem rozwoju rolnictwa w USA ▪ wyjaśnia przyczyny zróżnicowania środowiska przyrodniczego USA ▪ uzasadnia znaczenie wybranych regionów geograficznych w gospodarce USA ▪ wymienia największe amerykańskie koncerny przemysłowe i wykazuje	▪ przedstawia zalety harmonijnego rozwoju miasta ▪ wyszukuje informacje w prasie na temat katastrof ekologicznych i sposobie łagodzenia ich skutków ▪ wykazuje związek pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego USA ▪ przedstawia sposoby działania USA wobec zagrożeń środowiskowych ▪ charakteryzuje sieć transportową USA na tle środowiska przyrodniczego i osadnictwa ▪ zna jednostki miary stosowane w USA ▪ ocenia rolę USA w gospodarce światowej ▪ określa rolę nauki w kształtowaniu pozycji USA na świecie ▪ wyjaśnia przyczyny i skutki zróżnicowanego poziomu gospodarczego państw amerykańskich

	technologii w USA ▪ docenia osiągnięcia technologiczne USA ▪ wskazuje na mapie obu Ameryk państwa i ich stolice ▪ dostrzega problemy gospodarcze i społeczne państw Ameryki	▪ wykazuje współzależności pomiędzy środowiskiem przyrodniczym a koncentracją przemysłu w USA ▪ wie, że Polacy, wyjeżdżając do USA, muszą posiadać wizę ▪ omawia zróżnicowaną pozycję gospodarczą państw na kontynentach obu Ameryk ▪ zna nazwy i lokalizuje na mapie stolice państw Ameryki Północnej i Ameryki Południowej ▪ wyszukuje w różnych źródłach informacje o obszarach chronionych w USA	ich znaczenie w gospodarce świata ▪ odszukuje i porównuje informacje statystyczne dotyczące państw obu Ameryk	
V. Australia	▪ stosuje terminy geograficzne: klimat zwrotnikowy, Aborygen, ▪ wskazuje na mapie regiony geograficzne Australii ▪ omawia zróżnicowanie świata roślinnego Australii ▪ wyjaśnia określenie „odwrócenie” pór roku w Australii w stosunku do Europy	▪ stosuje terminy geograficzne: deficyt wody, rzeki okresowe, wody artezyjskie, ▪ wykazuje zależność pomiędzy klimatem a światem organicznym kontynentu ▪ wymienia zwierzęta żyjące w Australii ▪ wyjaśnia przyczyny występowania wód artezyjskich na kontynencie	▪ stosuje terminy geograficzne: ekstensywna gospodarka rolna ▪ odczytuje wybrane informacje z map klimatycznych, roślinności i gleb Australii ▪ uzasadnia występowanie stref klimatycznych i typów klimatu w Australii ▪ ocenia warunki środowiska przyrodniczego Australii dla życia człowieka	▪ stosuje termin geograficzny: endemit ▪ wykazuje związek pomiędzy przeszłością geologiczną a występowaniem endemitów na kontynencie ▪ omawia różnorodną rolę eukaliptusów w kształtowaniu środowiska Australii ▪ wykazuje związek pomiędzy osadnictwem a rozmieszczeniem sieci transportowej w Australii

Dział programu	Propozycje wymagań szczegółowych na oceny szkolne:			
	dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
V. Australia - ciąg dalszy	▪ czyta i interpretuje mapę rozmieszczenia ludności w Australii ▪ wyjaśnia wpływ środowiska przyrodniczego na rozmieszczenie ludności na kontynencie ▪ dostrzega trudności środowiskowe dla zagospodarowania kontynentu np. w budowie sieci transportowej ▪ wykazuje zrozumienie dla sytuacji Aborygenów ▪ odczytuje z mapy współrzędne geograficzne krańcowych miejsc kontynentu	▪ wyjaśnia potrzebę racjonalnej gospodarki zasobami wody na kontynencie ▪ odczytuje z wykresu informacje dotyczące PKB i struktury zatrudnienia w Australii ▪ wykazuje związek pomiędzy środowiskiem przyrodniczym a gospodarką rolną Australii ▪ wykazuje korzystając z tabeli pozycję Australii w handlu surowcami mineralnymi	▪ ka i rozwoju gospodarki ▪ odczytuje z różnych źródeł (tabele, wykresy, Internet) informacje dotyczące ludności i gospodarki Australii ▪ wskazuje na mapie obszary występowania surowców mineralnych w Australii ▪ omawia wybrane atrakcje turystyczne Australii	▪ oblicza różnicę czasu słonecznego i strefowego między czasem w Polsce i czasem w Australii ▪ uzasadnia występowanie ekstensywnej gospodarki rolnej w Australii ▪ wykazuje tolerancję względem społeczeństwa wielonarodowościowego
VI. Obszary okołobiegunowe. Arktyka i Antarktyka	▪ stosuje terminy geograficzne: biegun, koło podbiegunowe, lądolód, polarnik ▪ odczytuje wartości z klimatogramów wybranych stacji Arktyki i Antarktyki ▪ wymienia cechy środowiska przyrodniczego obsza-	▪ stosuje terminy geograficzne: dzień i noc polarna, pustynia lodowa ▪ odczytuje wybrane informacje z map fizycznych Arktyki i Antarktyki ▪ odczytuje z kalendarium informacje dotyczące zdobywania i zago-	▪ stosuje terminy geograficzne: dziura ozonowa, efekt cieplarniany ▪ odczytuje nazwy i wskazuje na mapie regiony geograficzne obszarów okołobiegunowych ▪ porównuje warunki środowiska przyrodniczego Arktyki i Antarktyki	▪ stosuje terminy geograficzne: zorza polarna, Traktat Antarktyczny ▪ przedstawia sposoby przystosowania się świata organicznego do warunków klimatycznych panujących poza kołem podbiegunowym ▪ wymienia najważniejsze

	rów okołobiegunowych ▪ wykazuje zainteresowanie środowiskiem przy- rodniczym obszarów okołobiegunowych ▪ rozumie potrzebę ochrony obszarów okołobiegu- nowych	spodarowania obszarów okołobiegunowych ▪ wymienia pierwszych zdobywców obu biegunów ▪ wskazuje na udział Pola- ków w badaniach obszarów okołobiegunowych ▪ odczytuje z mapy współ- rzędne geograficzne ob- szarów okołobiegunowych ▪ wyjaśnia zmiany za- chodzące w środowisku przyrodniczym obszarów okołobiegunowych	▪ oblicza wysokość Słońca nad widnokretem w różnych porach roku ▪ określa kierunki geo- graficzne na podstawie Gwiazdy Polarnej ▪ wyszukuje w różnych źródłach informacje o polskich polarnikach i badaczach obszarów okołobiegunowych ▪ ocenia możliwości wy- korzystania obszarów okołobiegunowych dla potrzeb człowieka ▪ przedstawia propozycje zagospodarowania obsza- rów okołobiegunowych ▪ zajmuje stanowisko wo- bec globalnych skutków efektu cieplarnianego	wydarzenia w poznawaniu obszarów okołobie- gunowych ▪ wyjaśnia rolę i znaczenie Traktatu Antarktycznego w ochronie Antarktyki ▪ omawia prawdopodobne zmiany jakie zajądą w obszarach okołobieguno- wych w wyniku ocieplenia klimatu ▪ oblicza skalę mapy ▪ prognozuje zmiany w środowisku obszarów okołobiegunowych po stopieniu lodowców
--	--	---	---	--